

РЕЦЕНЗИЯ

Относно: оценяване на дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.8. Икономика, докторска програма „Икономика и управление (индустрия)“

Рецензент: Проф. д-р Любчо Варамезов, катедра „Индустриален бизнес и предприемачество“ при СА „Д. А. Ценов“ – Свищов

Автор на дисертационния труд: Боян Димитров Вранчев, задочен докторант към катедра „Индустриален бизнес и предприемачество“ при Стопанска академия „Д. А. Ценов“, Свищов

Тема на дисертационния труд: „Възможности за усъвършенстване на управлението на проектни екипи в индустриалните предприятия“

Основание за написване на рецензията: Заповед №1191/15.12.2023 г. на Ректора на Стопанска академия, с която е утвърден съставът на научното жури, както и решение на научното жури на проведеното първо заседание на 20.12.2023 г.

I. Информация за докторанта

Докторант Боян Димитров Вранчев е роден на жик. Средно образование завършва в математическата гимназия в родния си град, а висше – в УНСС, София, специалност „Счетоводство и контрол“ (бакалавър), „Международни икономически отношения“ и Счетоводство и контрол със специализация „Финансов контрол“ (магистър). Обучава се и в Лудвиг Максимилиан университет, Мюнхен, във Виенски икономически университет и Лидерска академия Баден-Вюртенберг, Германия. Има богат професионален опит, придобит в български и чуждестранни компании. Владее немски, руски и английски. Понастоящем работи в Real Garant Versicherung AG, Виена като IT Solution Architect.

Докторант Боян Димитров Вранчев, съгласно Заповед №1167/18.12.2019 г. на Ректора на СА, е зачислен в докторантура, задочна форма на обучение, считано от 01.01.2020 г., със срок на обучение 4 г. Отчислен е с право на защита с решение на

Факултетния съвет на факултет „Производствен и търговски бизнес“ (Протокол №4/13.12.23 г.).

II. Обща характеристика на дисертационния труд

Изследователският интерес към тематиката за проектната дейност е устойчив през последните десетилетия. Проектноориентираният подход се прилага от различни по размер и икономическа дейност субекти. Като отбелязва, че „успехът на проектите зависи от доброто управление на проектната дейност и в частност – от адекватното управление на проектните екипи“, авторът насочва своя изследователски интерес към управлението на проектните екипи, стремейки се да разкрие възможностите за подобряване на неговото управление. Важно е да се отбележи, че докторант Вранчев разширява рамката на тематиката за проектната дейност и нейното управление, включвайки важни аспекти на управленската дейност като лидерството и развитието на проектните екипи.

Актуалността и значимостта на изследването са безспорни – „проектната дейност и проектните екипи се превръщат във важен фактор за успеха на индустриалните предприятия и за постигането на техните цели“, а прилаганият от тях проектноориентиран подход „поражда редица синергични ефекти, предполага възможности за оптимално и ефективно използване на ресурсите, намаляване на разходите и повишаване на производителността...“. Поставяйки акцента на своето изследване на възможностите за усъвършенстване на управлението на проектните екипи, авторът правилно отбелязва, че „способността да се използва ефективно съвкупността от професионални и личностни качества, социални умения и бизнес взаимодействия; да се управлява времето; да се организира изпълнението на дейности и задачи; да се постигат синергични ефекти от организационно-управленски характеристики като адаптивност, надеждност, отговорност, съпричастност“ днес придобива съществено значение.

Управлението на проектни екипи е **обект** на изследване в рецензирания дисертационен труд, а негов **предмет** - потенциалните възможности за

усъвършенстване на това управление в индустриалните предприятия. Авторът дефинира **целта** на дисертационния труд така – „да се изследват и разкрият възможностите за усъвършенстване управлението на проектните екипи в индустриалните предприятия“, като уточнява, че акцентът е поставен върху управленските аспекти на проектните екипи, проблемите и предизвикателствата, които съпътстват работата на проектните екипи, както и върху факторите, оказващи влияние върху възможностите за ефективно и успешно управление на проектните екипи. За постигането на по-горе поставената цел, са посочени няколко изследователски **задачи**. Докторантът защитава тезата, че „Управлението на проектни екипи може да бъде усъвършенствано чрез повишаване на знанията, уменията и компетентностите на участниците в проектните екипи, и чрез отчитане влиянието на факторите, свързани с проектната дейност“. За нейното доказване са разгледани три **хипотези**.

Общият обем на дисертационния труд е 207 страници и включва заглавна страница, съдържание, списъци на таблиците, списък на фигурите, увод, три основни части (глави I, II и III), заключение и препоръки, използвани източници и приложения. Обемът на дисертационния труд отговаря на общоприетите изисквания за обем на подобен род научно изследване. Основните части на дисертационния труд са взаимосвързани и разработени в логическа последователност. Авторът използва широко извънтекстови компоненти (5 бр. таблици, 35 бр. фигури, 2 бр. приложения), улесняващи читателя при възприемане идеите и съдържанието на дисертационния труд. Докторантът е посочил общо 168 броя използвани източници, вкл. и уеб ресурси. В края на дисертационния труд са поместени приложения, като по този начин съдържанието в основните части по-лесно се възприема и осмисля. Авторът е представил и декларация за оригиналност на разработката.

Докторант Вранчев използва количествени и качествени изследователски подходи (исторически, дескриптивен, системен, структурен, целеви, функционален, клъстерен и др.), различни научни методи (анализ и синтез, документален анализ, контент-анализ, вторичен анализ на данни, библиографиране, наблюдение,

интервюиране, консултиране, сравнение, индукция и дедукция, логически метод, статистически анализ и др.), различни модели, техники и инструменти за научно изследване. За нуждите на емпиричното проучване първичните данни са събрани чрез провеждане на анкетни проучвания и интервюта. Въведените ограничения (по отношение на обекта, предмета и периода на изследване) очертават цялостната концептуална рамка на изследването.

Дисертационният труд съдържа научни и научноприложни резултати, за които ще стане по-късно реч, и е доказателство за притежаваните от автора теоретични знания и способности за провеждане на самостоятелни научни изследвания. Неговият вид и обем отговарят на изискванията на чл. 27, ал. 2 от Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в Република България.

III. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Авторът е избрал структура на дисертационния труд с три основни части. В **увода** са изтъкнати актуалността и практическата значимост на изследването, дефинирани са обектът, предметът, целта, задачите и изследователската теза и хипотезите. Глава **първа** има изцяло теоретичен характер. Докторантът разглежда различни дефиниции на понятието „проект“, като представя свое работно определение: проектът е „специфична задача, която се решава в рамките на определен срок с необходимите процеси и съгласувани дейности, с цел да се постигне определен резултат при предварително зададени параметри“. Очертани са проектните характеристики, идентифицирани са параметрите на системата „проект“ с уточнението, че промяната в даден параметър поражда потребност от изменения и в останалите параметри на системата. Изложението по отношение на класификацията на проектите, с оглед на темата и целта на дисертационния труд, считам за твърде разточително. Аналитичният преглед на теоретичните постановки за същността на проектния екип, видовете екипи и оптималния брой на членовете на проектния екип завършва с извода, че големината на екипа зависи от типа на проекта и неговите особености, а решението за подходящата големина на проектния екип е

необходимо да се взема за всеки отделен случай, тъй като е твърде индивидуално. Както бе отбелязано по-горе, авторът разширява рамката на тематиката за проектната дейност, включвайки въпросите за лидерството и за развитието на екипите. В тази част на дисертационния труд той описва различните модели за развитие на екипите, които акцентират върху различни аспекти от характеристиките и параметрите на екипите, представяйки специфични обяснения за причините или двигателите, подтикващи екипите към последващо позитивно изменение. Специално внимание е отделено и на лидерството, като според автора най-добрият вариант при управление на проектен екип е ръководителят и лидерът да бъдат съчетани в лицето на проектния мениджър. Разглеждайки основните направления на теорията за проектното управление, докторантът отбелязва, че изследванията имат предимно теоретичен характер, а практико-приложният аспект почти липсва. В тази част на дисертационния труд изложението, касаещо различните организационно-управленски структури (линейна, функционална, матрична), е излишно или може да бъде представено по-пестеливо.

Във **втора** глава, в унисон с поставената цел на изследването и темата на дисертационния труд, докторантът разглежда въпроса за усъвършенстване на управлението на проектни екипи. Подчертавайки ролята и значението на проектния екип в осъществяването на проектната дейност, той правилно заключава, че от неговите характеристики, параметри, поведение и оценъчна метрика зависят не само доброто/качественото реализиране на проекта в съответствие със заложените цели, но и потенциалът за осъществяване на последващи мерки и действия за успешни управленски въздействия върху поведението на проектния екип и неговите резултати. Тук вниманието е насочено към участниците в проектния екип – ръководителя на проекта/проектния мениджър и членовете на проекта. Разгледана е системата от критерии и изисквания, на които следва да отговарят участниците в конкретните проектни екипи. В тази част от дисертационния труд авторът предлага интересна класификация на екипните членове, разработена въз основа на личния му опит. Изграждането на подобни профили на участниците в екипа улеснява работата

на проектния мениджър, включително при избора му на индивидуални, специфични методи за управленско въздействие. Разглеждайки различните стилове на управление на проектните екипи, докторант Вранчев правилно отбелязва, че „стилът на управление зависи от спецификата на проекта, от структура, сложност, мащаби, култура, организация, ситуация, условия и т.н. Няма как да се използват методите само на един лидерски стил. Те преливат в процеса на ръководство и управление“. В тази глава авторът предлага два модела за усъвършенстване управлението на проектните екипи. Първият модел е представен описателно, доста изчерпателно, докато при втория модел подходът е значително по-пестелив и се свежда основно до фигуративното му представяне. Не стават ясни възможностите (заявени от докторанта), които предоставя този авторов модел за подобряване управлението на проектните екипи.

Трета глава има методологичен и практико-приложен характер. В нея авторът изпълнява последната изследователска задача на дисертационния труд. Той се спира последователно на целта и етапите на емпиричното проучване. Разработеният от него модел на изследване позволява събирането на необходимата информация и постигането на дефинираната в увода цел на дисертационния труд. В тази глава докторант Вранчев прави анализ и оценка на резултатите от емпиричното проучване. След провеждане на изследването и идентифициране на конкретните проблемни области (27 бр.), той формулира препоръки за решаване на всеки един от проблемите и за усъвършенстване на управлението на проектните екипи.

В края на всяка една от основните части на дисертационния труд Боян Вранчев прави съответните обобщения и изводи.

Заклучението на дисертационния труд съдържа необходимите доказателства за постигането на заявената в увода цел, за изпълнението на поставените изследователски задачи и за потвърждаването на изследователската теза.

При разработването на дисертационния труд авторът е спазил правилата на научната етика. Литературните източници са цитирани коректно.

IV. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Дисертационният труд, съгласно чл.6 (2) от Закона за развитието на академичния състав в Република България, трябва да съдържа научни или научноприложни резултати, които представляват оригинален принос в науката. Както бе отбелязано по-горе, дисертационният труд на Боян Вранчев е оригинална разработка по един актуален и значим за практиката проблем и съдържа както научни, така и научноприложни резултати. Основните приноси на кандидата могат да се изразят в следното:

- √ обогатена е теорията в областта на управлението на проектни екипи и са очертани възможностите за неговото подобряване;
- √ изградени са различни профили на участниците в проектните екипи;
- √ разработени са два авторови модела за управление на проектните екипи, чрез чието приложение се създава благоприятна среда за нарастване на възможностите за усъвършенстване на управленските аспекти на проектната дейност и екипната работа;
- √ разработена и апробирана е методика за анализ и оценка на възможностите за усъвършенстване управлението на проектните екипи;
- √ идентифицирани са основните проблеми при управлението на проектните екипи и са направени препоръки за усъвършенстване на това управление.

V. Оценка на публикациите по дисертацията

Боян Вранчев е представил и списък с научни публикации, който включва общо 5 заглавия (1 студия, 2 статии и 2 доклада). Една от публикациите е в съавторство, а останалите са самостоятелни. Три от тях са пряко свързани с темата на дисертационния труд. Публикациите са напълно достатъчни в количествено отношение и надхвърлят минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 от Закона за развитие на академичния състав в Република България за придобиване на образователна и научна степен „доктор“.

VI. Оценка на автореферата

Заедно с дисертационния труд Боян Вранчев е представил, съгласно изискванията, и автореферат. Авторефератът по своя обем (59 страници), форма, структура, обхват и съдържание е разработен съгласно обичайната практика. Синтезирано и достоверно отразява постиженията на дисертационния труд.

VII. Критични бележки, препоръки и въпроси

Боян Вранчев успешно се е справил с научноизследователската си задача. Оценката ми за качеството на дисертационния труд, постигнатите научни и научно-приложни резултати, е висока. Не откривам сериозни слабости, освен посочените по-горе в изложението.

Въпроси:

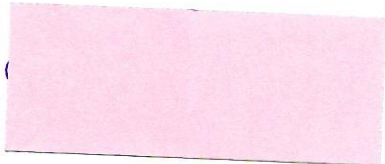
1. Какви проблеми могат да възникнат при управление на проектни екипи, чиито членове са разположени в различни географски и времеви зони?
2. Кой от лидерските стилове, предложени от Tannenbaum & Schmidt (цитирани в дисертационния труд), авторът възприема като най-близък до неговите разбирания?
3. С кой от предложените профили на членовете на проектния екип авторът на дисертационния труд се асоциира в най-пълна степен?
4. Какво е мнението на автора за теорията на Carlyle (разгледана в дисертационния труд)?

VIII. Заключение

Представеният за оценка дисертационен труд на тема „Възможности за усъвършенстване на управлението на проектни екипи в индустриалните предприятия” е оригинално научно изследване, със значими за теорията и практиката резултати. Считам, че представеният от докторант Боян Вранчев дисертационен труд по своя обем, структура, актуалност, практическа значимост и научна стойност отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Р България

и на Правилника за развитие на академичния състав в Стопанска академия за присъждане на образователната и научна степен „доктор“. Всичко това ми дава достатъчно основания да заявя своя **положителен** вот за присъждането на образователната и научна степен „доктор“ на Боян Димитров Вранчев по професионално направление 3.8. Икономика, докторска програма „Икономика и управление (индустрия)“.

Свищов,
10.01.2024 г.

Рецензент:
(Проф. д-р Л. Варамезов)